

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΣΟΥΡΗΣ

«...γδοον κ' εικοστόν μετρούντες χρόνον
εδρευόμεν' στην γήν των Παρθενώνων.

Χίλια κ' ένηκόσα δεκατρία,
δράσις και θερμή φιλοπατρία.

Χίλια διακόσα πέντε και σαράντα,
και δόστω και ξεπέφτα κάθε ράντα.

Ένεα του Φλεβάρη
μέ το κουστό ποδάρι.

Φασουλής και Περικλέτος, ό καθένας γέτος σκέτος.

Α.

Π. — Τι με βλέπεις κεινήσ;
Φ. — Ένα μέγα γεγονός
έγινε, συνάδελφέ μου,
έν τώ μέσω του πολέμου.

Π. — Πες μου το να σε χαρώ.
Φ. — Δέν τώ ξέρεις;.. άπορω.
Π. — Δέν τώ ξέρω...
Φ. — Νά χαθής.

Π. — Λέγε μου το παρευθός.

Φ. — Σάν γενναίος συμπολίτης
άρχισε να τώ κηρύττης,
Περικλέτο μου, και σό
πώς έλευθερο της Κρήτης
άπομένει τώ νησι.

Γή και πόντος γαλανός
τώ μεγάλο γεγονός
σίμερα πανηγυρίζει.

Και πορτοκαλά χουσή
στο πολυπάθο νησι
άφθονο καρπό χαρίζει.

Βλέπω παλαιούς Κουρήτας
και γιγαντιαίους Κρήτας
σε χορούς να μάς καλούν.

Κ' άνακρούονται παιάνες
και συμπλέκονται Τυτάνες
και βροντόφωνοι λαλούν.

Άναγίλλεται τώ γένος,
πλήν ο κόσμος κουρασμένος
άπό τούτου του πολέμου
τάτελειωτα δεινά,
προσηλώθη, φιλιταίέ μου,
στης Ήπειρου τά βουνά.

Τώ Μπιζάνι, τώ Μπιζάνι
κόσμο τρώει και ξεκάνει,

και τόν κόσμο δέν άφίνει μέσ' στη λύπη τή βαρετά
να χαρή την Άλευθεριά.

Στα βουνά του Μπιζανιού
λύρα λύπης θρηνηδαί
τήν λαχάρα του γοητού,
πούχει στη φωτιά παιδί.

Έν τοσούτω, συμπολίτη,
γέλα πήδα και τραγούδα
μέ θριάμβους περισσοús.

Σάν θά ξαναπάς στην Κρήτη
δέν θά ήης εκεί στη Σούδα
τήν σημαία της φεσοús.

Τήν κατέβασαν άδόξως
τήν σημαία την μεγάλη,
πού δοξάζεται και πάλι.

Κ' έποτίσθη γένος
ή κοιτίς των Κομητάτων,
των θεσμών, των Συνταγμάτων.

Τήν κατέβασαν άδοξώς
τήν επί καιρούς άδόκιως
κυματίζουσαν εκεί.

Πού σου, Μωχαμέτ, τώ κράτος;
πού σου, Μωχαμέτ, τώ νείκος;
πού σημαία Τουρκική;

Έφριξαν σφαγέων σπειρώ,
ήτω ξεφρονίζουν όλοι,
Άγγλου χέρι την έπηρε
και την έστειλε στην Πόλι.

Στου πολέμου τόν καιρό
ένα χέρι σιβαρό
τήν κατέβασε και τούτη.

Ὁ Δραγοῦμης ἀποστέλλει
τῆς Τουρκίας τὸ κουρέλι
στὸν Βεζύρη τὸν Μαχμούτη.

Και τῆς Πύλης τὸ Ντιβάνι
μετὰ βροντικῶν παιάνων
τὸ κλεινὸν παραλαμβάνει
σύμβολον τῶν Μουσουλμάνων.

Και πανήγυρις μεγάλη
στὴν Σταμπούλ γὰρ τὸ κουρέλι,
κ' ἔν τιμῇ τὸ περιβάλλει
συμμορία τῶν ἐν τέλει.

Κι' ὁ Σεφκέρ ὁ φουκαρὰς,
ὁποῦ θήκας ἱερὰς
καὶ κειμήλια μεγάλα τῶν πατέρων τοῦ φρουρεῖ,
στὸν Ἐμβέρ τὸ παραδίδει μ' ἕνα μούτρο σὰν φλουρεῖ,
καὶ τοῦ λέει: νὰ κ' ἔγώ, νὰ καὶ σὺ μαζί με δαῦτο,
πέταξέ το, σχίστο, κάρφο.

Σὰν θὰ ξαναπαῖς στὴν Κρήτη
κ' ἀνεβῆς στὸν Ψηλορείτη,
δὲν θὰ δῆς τὴν κουρελοῦ
στὴν νησίδα τοῦ γυλοῦ.

Τὴν κατέβασαν... τί φρέκη!...
τί μεγάλο ρεζίλι!
Κύττα, φίλη κεφαλή,
μὰ σημαία πεταμένη,
ποῦ πολιτισμὸν δηλοῖ,
ποῦ πολιτισμὸν σημαίνει.

Ἐπει' ἀπὸ τόσην δρᾶσιν
ἀγαθοποιὸν στὴν κλίσιν,
τοῦ πολιτισμοῦ τὸ χάσμα, τοῦ πολιτισμοῦ τὸ νεῖκος,
τὸ κατέβασαν ἀγροίκως.

Β.

Περικλέτο τραγλοδότη,
σὰν θὰ ξαναπαῖς στὴν Κρήτη
δὲν θὰ βρῆς παρὰ τὸν τάφο
τυραννίας στυγεράς...
εἰμ' ἔμπρός του καὶ σοῦ γράφω
μ' ἐνθουσιασμὸν χαράς.

Δὲν θὰ βρῆς δεσποτίας γαύρους
καὶ τὰ πρόφην καθεστῶτα,
δὲν θ' ἀκούσης Μινωταύρους
νὰ μουγγρίζουνε σὰν πρῶτα,
μήτε μίτον Ἀριδιόνης θὰ ζητήσης γιὰ νὰ βγῆς
ἀπὸ μαύρους λαβυρινθίους τρόμους, θρήνου καὶ σφαγῆς.

Νέο φῶς θὰ καταλάμπη
σὲ πυρπολημέν' Ἀρχάδια,
θὰ φεγγολοῦνε κάμπου,
θὰ φεγγολοῦν λαγκάδια.

Μ' ἕνα φῶς ἀλήθεια νέον
ἔλα θὰ φωτοβολοῦν,
Πύργου τῶν Καντολονέων
Ἐλευθερία θ' ἀντιλαοῦν.

Ἄνοιξάτικος καιρὸς,
λύρα Κρητικὴ θὰ παίζη,
καὶ θὰ στρώνεται τραπέζι
καὶ πυρεῖχιοι χοροῖς.

Λάφρα θάγβουν ὀτὴ βοσκή,
καὶ θὰ βλέπης λαφομοσκά
νὰ πηγαίνουνε τὰ πόσκα,

Βάγκου θὰ κλυθὸν ἄσοκοι,
καὶ μ' ὄλοχρουσο ποτηρί
θὰ κερνοῦν' στὸ πανηγύρι.

Σὰν θὰ ξαναπαῖς στὴν Κρήτη, γέννημα τῆς πρωτεύουσας,
μοναχὸς ἦ μετὰ φίλων,
κρόταλα χαράς θ' ἀκούσης
τῶν Ἰδαίων τῶν Δακτύλων.

Θὰ τραγουδῆ τὴν Ἐλευθερία κόρη πολυπαθοῦσα
κ' ἔλευθερα τὰ κἀλλη τῆς θὰ δείχνη τὰ χιονάτα,
καὶ κάποιος Ἐρωτόκριτος θὰ πῆ στὴν Ἀρετοῦσα:
τάμαθες, Ἀρετοῦσα μου, τὰ νέλπιστα μαντάκα;
Κατέβασαν τὴν Τουρκικὴ μὲ τὸ μισὸ φεγγάρι,
διᾶλε τὸ ἀποθαμένο τους, διᾶλε τὸ ἀπομινιόρου.

Μεγάλ' ἡμέρα, Κρητικοί...
κατέβασαν τὴν Τουρκικὴ,
χαρὰ σας καὶ χαρὰ μου.

Τώρα θ' ἀλλάξ' ἡ μοῖρα σας,
καὶ πάρτε σεις τὴν λύρα σας
κ' ἔγώ τὸν ταμποῦρά μου.

Χρόνος καὶ χρόνος εἶχαμε νὰ δοῦμε πρασιναῖδες,
καὶ χρόνος δὲν ἀλλάξανε τὰ μαῦρα τὸν μαννάδες.
Χρόνος καὶ χρόνος τὴν καρδιά μᾶς, μαῦριζαν οἱ πόνοι,
καὶ μαῦρο μᾶς ἐφαίνετο καὶ τῶν βουνῶν τὸ χῶνι.

Λύπαις διαβαίνουνε παιηναῖς,
καὶ μὴ πνοὴ ζωῆς, φουῖ
σὲ μαραιμένα φύλλα.

Καὶ βγαίνουν κάτι κοπελῆς,
ὁποῦ βαστοῦνε τὰ χρυσοῦ
τῶν Ἐσπερίδων μήλα.

Γ.

Φ. — Σὰν ξαναπαῖς στὴν Κρήτη,
ἐκεῖ στὸν Ψηλορείτη
καὶ τὰ Λευκὰ τῆς ὄρη
θὰ δῆς πανόρημα κόρη
τὴν Ἥπειρο καὶ τὴν Μακεδονία
μὲ πόνο κ' ἀγωνία.

Θρηναῖ τὰ παλληκάρια, ποῦ δίχως μετρημὸ
ἔπεσαν τώρα πάλι, στοῦ γένους τὸν βωμὸ.

Πόση παλληκαριά
καὶ χάρις Κρητικὴ
δὲν ἔστησε κ' ἔκει
μνήμα στὴν Ἐλευθερία.

«Ο πατριώτης Φασουλής το Τούρκικο προσφέρει της Σούδας κουρελόπανο στον Τούρκο Σερρασιέρη.»

Τάμαδες, Ἄρετοῦσα μου, τὰ φοβερά μαντάτα;
 πάλι τῆς Κρήτης πολέμου γεράματα καὶ νεράτα.

Πάλι τραγοῦδι θλιβερό
 κ' αἱματηραῖς ἡμέραις,
 καὶ ὅτων παιδιῶν τῶν τὸ πλευρὸ
 σκοτόνεται πατέρες.

Ὅπως πρὶν ὅτα Μκουτσουράρα
 δὲν βροντοῦν τὰ παλληκάρια.

Τώρα ὅστη Μακεδονία, ὅτης Ἡλείου τὰ βουνά,
 στήνουν τρόπαια τρανά.

Εἰς τὰ χόματ' ἄλλης γῆς
 τάφους Κρητικῶν ἀνοίγουν,
 ἐκεῖ πέρα, ποῦ σφάγεις
 σ' αἵματα τὰ βρέψη κνήγουν.

Αὐτοῦ πέφτει μὲ λαύρα
 λεβεντιὰ περισσή...
 τὸ μισὸ τὸ νησι
 θὰ τὸ δῆς μὲς ὅτα μαύρα.

Νέο πένθος καὶ πάλι
 ὅστη χαρά του προβάλλει.
 Κι' ἂν ἐφάνηκε τώρα
 Ἄλευθεριὰ λατρευτή,

μὰ νομίζεις κ' αὐτὴ
 πὼς γελᾷ μαυροφόρα.

Πλὴν ἐγὼ τὴν κυττάζω,
 καὶ γιὰ τοῦτη γιορτάζω
 μὲ χοροὺς, μὲ τραγοῦδια,
 καὶ τὴν ραῖνω λουλουδιὰ.

«Ὡς βροντήσουν βαρεῖά
 τάματά της καὶ πάλι,
 κ' ἢ χροσὴ Ἄλευθεριὰ
 νὰ τῆς γίνῃ χαλδία.

Ἐτῆς ὁροσιᾶς τῆς τὴν αὔρα
 ν' ἀντιχρῖσουν παιδιές,
 καὶ νὰ βγάλουν τὰ μαῦρα
 πολυδάχρυταις μάνναις.

Ζωῆς νέας χυμοὶ
 νὰ γενοῦν τὰ παθήματα,
 καὶ Πατριδὸς βωμοὶ
 τῶν παιδιῶν τῆς τὰ μνήματα.

Π. —

Ἄδελφέ μου Φασουλῆ,
 στέκουν κάμποσι ἀνηλοὶ
 παρὰ ποταμοὺς αἱμάτων.

Και μεγάλ' ἢ θλίψις εἶναι
καὶ θρηνοῦν ἐν τῷ μνησθῆναι
τῶν σφαγιῶν καὶ θυμάτων.

Τούρκου μακελλάρη χερί
ξανταμπήγει τὸ μαχαίρι
στῶν Ραγγάδων τὸν λαϊμό.

Δὲν θά'δῃς καὶ δὲν θ' ἀκούσης
παρὰ κεφαλὴν Μεδούσης,
παρὰ βόγγο καὶ χαμό.

"Ὅπου στρέψης μιὰ πηγὴ
ἀναβλύζει πορφυρᾶ,
καὶ σπαραίζει γοερὰ
καταιματομένη γῆ.

"Ἐπὶ ποταμούςσ ἀιμάτων
μ' ἄλλους κάθουμαι κι' ἐγώ,
καὶ πικρὰ θρηνολογῶ
θύματα φρικτῶν θανάτων.

"Ἄφρισαν ἀνθρωποφάγοι
καὶ κακοῦργοι κρεοκόποι,
καὶ μετροῦνε' στὴν Εὐρώπῃ
πόσος κόσμος κατεσφάγη.

Αἷμα τώρα πορφυρόνε
μίαν πλάσιν δυστυχῆ,
πέφτει κόκκινον τὸ χιόνι,
πέφτει κόκκιν' ἢ βροχῆ.

Μία λύσσα, μιὰ μαγία μαινομένου Τουρκαλά
κόσμους ρίχνει καὶ χαλᾶ,
καὶ τοῦ λέν: χαίρ' ὀλᾶ
Καίσαρες Χριστιανοὶ
καὶ φιλόανθρωποι τραοί.

"Ὅπου Τούρκικο ποδάρι
κοκκινίζει τὸ χορτάρι,
κι' ὄλο σφάζουν εἰ φοιναδάς, ποῦ δὲν πέρνουν ἀπὸ λόγια,
μὲ τὴν κόκκινη σημαία τοῦ Προφήτη των τοῦ μπόγια.

Μάστιξ, τοῦ Θεοῦ κατάρα,
φρικτὴ κόσμου καὶ τρομάρα,
τίγρεις, θάιναι μὲ φέσι,
ποῦχουν' στὴν Εὐρώπῃ θέσι.

Κράτος γιὰ Μπεκλήρ' Ἀγάδες,
γιὰ χαμάληδες Κερίμ,
γιὰ ληστάρχους καὶ φαγάδες,
ποῦ τοὺς λένε κι' ἀφερίμ.

Τῆς Ἀνατολῆς οἱ κηνοὶ
πέφτουν αἱματοβρογγεμένοι,
κι' ἔρημος ἢ πλάσις μένει.

Σάκκον φόρεσε καὶ θρήνει,
ἀδελφὲ μου Φασουλή,
ἂν κι' αὐτὸ δὲν ὀφελῆ.

Χαλασμός σφαγῆ, καμίνοι
καὶ σὲ πόλεις καὶ χωριά,
ποῦ κανένας δὲν θὰ μείνῃ
νὰ γιορτάσῃ Ἀευθεριά.

Ε'.

Φ. — 'Στῶν ὀδόντων τὸν βρυγμὸν
καὶ τὸν τόσον σπαραγμὸν
καὶ τὸν θρηγὸν τὸν φρικτῶδη
ἐφθασε καὶ τὸ Τριφίδι.

Κύτταξέ το πῶς προβάλλει
τὸ καινούριον Καρναβάλι,

'Ὁ Καρναβάλος ἐφέτος εἶναι μόνιγας εἶναι χάρος,
τέτοιος σήμερ' ἀποκρεῦει,
τέτοιος σήμερα χορεύει,
καὶ' στὴ ράχη του σηκνεῖ φονικὸν ἀεμάτων βάρος.

Τώρα δὲν πηδᾷ κανεὶς μὲς' στοὺς δρόμους Πιερότος,
ἐν τσουτοῦφ, προσφιλή,
μ' ἐββαίωσαν πολλοὶ
πῶς ὁ κύριος Ἐμβέρ μασκαρᾶς ἐβγήκε πρῶτος.

Τὸν Ἐμβέρ καλὰ τὸν ἔξερις,
καὶ πολλὰκις τὸν ἐξάριεις,
τὸν ἡμνεῖς καὶ τὸν θανυμάεις,
καὶ συγχρόνως τὸν τρομαΐεις.

Π. — Πάλι κουτσαφαῖς λὲς
καὶ μεγάλας καὶ πολλαῖς.

Φ. — Αὐτὸς λοιπὸν ὁ κύριος ξεροκαμπίας πάσης
ἐπῆγε' στὴν Περίσταισι σ' αὐτὰς τὰς περιστάσεις,
καὶ τοῦτον τοῦ Συντάγματος τὸν λυσασμένο σκύλο
τὸν βρήκαν σὰν Χανούμισσα κρυμμένο σ' ἓνα μύλο.

Π. — Βρὲ τί μοῦ λές;

Φ. — Νὰ σὲ χαρῶ... καὶ βεβαιώνουν τόσοι
πῶς μόλις τὰ κατάρρεσε φθηνὰ νὰ τὴν γλυτώσῃ.

Καὶ τοῦ λέν τοῦ μασκαρᾶ:
ὁ Χανούμισσα κυρᾶ,
πάνε' πιά, γαβροῦμ, νισάφι,
πρὶν μὲ τὸ σικτιρ πιλάρι
νὰ σοῦ ποῖνε, κακομοῖρα,
τὰ μαλαῖ σου καὶ μιὰ λύρα.

Κί' εἶσι σκοῦζοῖντις τρανὰ
στὸν Ἐμβέρ τὸν μυλωνᾶ:

"Ἐλα λέγε μας καὶ σὺ τοῦ Συντάγματος ὁ στύλος
ἂν ἀλέθη τώρα πιά τῆς γειτόνισσας ὁ μύλος,
κι' ἂν δὲν ἔγινε κι' αὐτὸς σὰν τῆς θεῆς μας τῆς Κοντύλος.